

Excursieverslagen

Verslag Ganzenexcursie West-Friesland

Zaterdag 25 januari 2003

Met het oog op de ochtendtrek van de Kolgans in het Leekdistrict was het tijdstip van vertrek matineus te noemen voor de tijd van het jaar: 7.30 uur. Na twintig minuten tevergeefs op enkele doorslapers te hebben gewacht vertrok de colonne van drie auto's (vier, vier en één inzittenden, onder wie geen bestuursleden) de winderige snelweg op. We konden het Matslootgebied links laten liggen. Jan en Marian Hulscher hadden bij de voorbereiding van de tocht gemerkt dat dat gebied geheel gansloos was, althans de slaappleats en omgeving, waardoor een stop daar vrij zinloos leek. Jan gaf als mogelijke verklaring dat het gebied voor ganzen onaantrekkelijk is geworden omdat er als gevolg van modern natuurbeheer een pitrussteppes was ontstaan.

De eerste stop was nu pas bij IJlst, ten westen van Sneek, waar we enkele lage vluchten Kolgansen zagen arriveren, vers van slaappleatsen in de omgeving. We leerden dat de vogels eerst 'zekeren' kieskeurig rondcirkelen alvorens het landingsgestel te strekken. De straffe wind voorbode van een front dat was voorspeld deed de ogen tranen maar er konden Kolgansen, Brandgansen en wat Kleine Rietgansen worden onderscheiden. Zoals van onze doorgewinterde excursieleider kon worden verwacht stond hij uitgebreid stil bij de verschillen in kleden tussen de soorten onderling en ook tussen de generaties. Ganzen bewegen zich 's winters nog steeds in gezinsverband door de overwinteringsgebieden. Even later kon men onszelf in ganzenmars over een vlonderpad naar een schuilhut zien sjouwen. Deze was gelegen aan de rand van de Witte en Zwarte Brekken met in de verte zicht op een oprukkend Sneek. Prettig dat we binnen uit de wind zaten. Warme dranken werden geschonken, telescopen opgesteld en daar zagen wij 3

Wilde Zwanen, 1 langsvliegende Havik, een vlucht Smienten, een vroege groep van 13 zwemmende Bergeenden, 3 Nijlganzen, 1 Wulp, een of twee vrouwen Blauwe Kiek, 75 door een van deze opgeschrikte Smienten en enkele Buizerds. Buiten hoorden enkelen de wurgende kreten van een Waterral. Er schoven steeds wel vluchten (voornamelijk Brand-) ganzen door het zwerk. Een handvol Grauwe Ganzen verbleef in het gebied zelf.

Verder trokken we, richting Fluessen en de lage landen daaromheen. Het Mekka van de Kleine Rietgans. We hadden daar zelfs recht op drie kwartier zon, wat een prachtige belichting opleverde bij het bestuderen van kled en gedragingen van deze bijzondere ganzensoort, alsmede van de ook massaal aanwezige Brandjes. Dit alles westelijk van Heeg. Tegen enen verdreef een wolkengordijn de opklaringen en begon de voorspelde regen, maar in Blauwhuis, een van oorsprong katholieke enclave, was een taveerne. Daar sloegen vele generaties geportretteerde carnavalsprinsen ons gade bij het verwerken van de vele ornithologische indrukken en de chocolade. De rest van de excursie was van korte duur. Heel dichtbij, maar onaangenaam verregend, graasden drommen ganzen voort in on-eindig laagland. Met deze laatste impressie begaven we ons naar de snelweg bij Bolsward en Groningenwaarts.

Wim Woudman

Excursie naar het Noordhijkerveld (en Fochteloërveen), 15 februari 2003

Het Hijkerveld, zo concludeerden we, acht mens sterk, op zaterdag de 15de februari, is een prachtige lap hei maar niet op een dag dat de veenplassen vol ijs liggen, de wind venijnig in het oosten zit en de lucht als lood is. Dan is zo'n lap hei een kale vlakte met hier en daar een kale boom.

Maar hoe zit het met de vogelarij? Je moet wat geluk hebben. In zo'n kale boom kan een vogel neerstrijken. Die vogel kan 'kiep, kiep' zeggen, je moet dat niet uitsluiten. Vanwege regel 2 van de vogelarij ('gezien de omstandigheden...') kan zo'n vogel een verkeerde dag goedmaken.

En precies dat deed hij. En niet eens in z'n eentje. We waren de auto amper uit of we liepen tegen een heel groepje kiepers aan. Mooie rode mannen, groene vrouwen, en behoorlijk levendig. Ze lieten zich, zoals dat in ons onverbeterlijk jargon heet, mooi zien, ze doken ook in het vervolg van de tocht regelmatig op, ze gaven zelfs aanleiding tot een aardig stukje wetenschappelijk onderzoek. 'Wuut, wuut', die sound had het ongeveer en dan met een hele groep tegelijk. Je hebt dan twee mogelijkheden: óf je lapt de hele kruisbekkendalectengeschiedenis aan je laars en verklaart de Grote Kruis naar het rijk der fabelen, óf je rent het bos in en begint naar ondersnavels te loeren. Wij deden het laatste en na verloop van tijd zeiden we: helaas, Kruisbek, type c (of d na-

tuurlijk).

Voor het overige werden we vergast op andere wintergasten uit noord en noordoost, op wolken Sijsjes, op een Goudhaantje hier en daar, op Kramsvogels. Jawel, wij keken gerust een minuut of wat met ons volle verstand naar een Kramsvogel, dat vonden wij niet verkeerd. Zoals we de winterharde types van eigen bodem, de Vinken, de Koolmezen, de Groenlingen, de Pimpelmezen, de pèè, pèè doende Matkop ook zeer wel meetelden. En onderwijl haalden we de roep van de Havik en de vlucht van de Buizerd (tegelijktijd!) haarfijn uit elkaar. Waarna we de hei opliepen en het koud kregen.

Na koffie en overleg besloten wij nog iets mee te nemen voor thuis. Een Klapekstertje van het Fochteloërveen, zou dat kunnen? Jazeker, na een meter of twintig liepen we erbovenop. Zoveel geluk leidt echter licht tot overmoed: ook hier pakten we maar weer de kale heide mee. Boven ons hoofd passeerde kwakend een eenzame Rietgans en dat was het.

Op weg naar huis staken we aan voor soep, koffie en een oorlam. Mooie dag, zeiden we.

Renze de Vries

De Lauwersmeer Zaterdag 29 maart 2003

Met achttien enthousiaste vogelaars vertrokken we om 7.30 uur naar de Kollumerwaard om eerst de Friese kant van de Lauwersmeer te 'spotten' op zowel wintergasten als vroege zomergasten. Aaldrik Pot had de leiding. De weergoden waren ons zeer gunstig gezind. Het was namelijk heel helder zomerweer met een iets omfioerste zon, terwijl er nauwelijks wind stond. Kortom, ideale omstandigheden om veel soorten te scoren. In totaal heb ik dan ook 73 verschillende soorten geteld (inclusief hybriden en vermoedelijk ontsnapte soorten).

Onderweg zag ik nog 1 Torenvalk, 1 haas en 3 reeën.

Na aankomst in de Kollumerwaard gingen we eerst te voet richting Lauwersmeer. De bekende uitkijkheuvel aan de Zoutkamperril was daar ons einddoel. Op de heenweg zagen we diverse keren heel mooi Blauwborsten, Rietgorzen en een Roodborsttapuit zitten, die elk het hoogste lied zongen. Tevens zag ik de eerste Tjiftjaf van dit seizoen terwijl diverse keren Nijlganzen overvlogen (één keer 1 exemplaar en één keer een groepje van 3). Ook

de roofvogels lieten zich niet onbetuigd. Een prachtig mannetje Bruine Kiekendief, een fraai vrouwtje Blauwe Kiekendief en diverse Buizerds vlogen over, terwijl we op de terugweg van de heuvel naar de parkeerplaats een Slechtvalk zagen. Verder zagen we op de hennweg 1 Kneu, 4 Putters, 1 Waterral, 1 Rietzanger, diverse Dodaarsen, 1 Watersnip, 1 Grote Bonte Specht en 1 Beflijster. Ten slotte verblijdde een groep van wel 75 Koperwieken en Kramsvogels ons met hun voorjaarsconcert. Ze zaten in het populierenbos langs de slenk.

Bij de heuvel aangekomen, zag Piet nog 3 Wintertalingen en 1 Zomertaling. Een Blauwborst imiteerde daar prachtig de zang van Braamsluiper en Boomleeuwerik. Op de terugweg naar de parkeerplaats zaten in de sloot bij het bruggetje achtereenvolgens 1 Rosse Stekelstaart, 1 Slobeend en diverse Tafeleenden en Kuifeenden. In het riet maakte een Baardmannetje een vrouwtje het hof, terwijl in de verte kleine groepen Grauwe Ganzen overvlogen, gevolgd door een grote groep van wel 250 Brandganzen.

Vanaf het parkeerterrein reden we na een korte pauze naar de vogelkijkhut aan het Jaap Deensgat. Twee Graspiepers vlogen nog een tijdje mee met de auto waarin ik zat. Vanuit de vogelkijkhut hadden we werkelijk een prachtig uitzicht op grote groepen vogels. Ten eerste zat er een groep van wel 500 Brandganzen, waar later nog eens 200 bij kwamen. Daaromheen zaten onder andere 30 Kluten, 2 Lepelaars, 6 Kemphanen, 1 Bonte Strandloper en diverse eendensoorten, namelijk 1 Krakeend, 2 Pijlstaarten, 3 Slobeenden en 5 Zomertalingen. Ten tweede vloog er een groep van wel 100 Zilverplevieren heel indrukwekkend in formatie over het wad. Ten slotte zag Aaldrik nog een Kleine Mantelmeeuw door zijn telescoop. Al met al weer een geslaagde excursie naar het mooie wetland Lauwersmeer.

Jaap Schrevel